

SIF5005 MATEMATIKK 2 VÅR 2003

LØSNINGSFORSLAG HJEMMEØVING 4

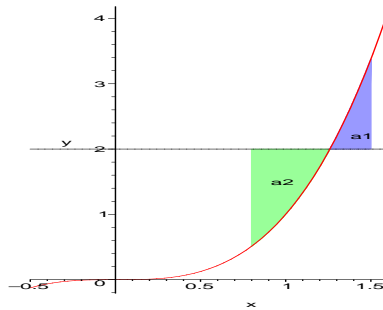
Oppgave 1. Vi skal sette opp integralet $I = \iint_R f(x, y) dA$ som et iterert dobbeltintegral i begge integrasjonsrekkefølger over et gitt område R .

- a) 1. Området vi her skal integrere over svarer til a_1 i figur 1. Når vi integrerer først i x -retning ser vi at x går fra $\sqrt[3]{y}$ til a mens y går fra $y = 2$ til $y = a^3$. Dette gir

$$I = \int_2^{a^3} \int_{\sqrt[3]{y}}^a f(x, y) dx dy.$$

Ved integrasjon i y -retning først går y fra $y = 2$ til $y = x^3$ mens x går fra $\sqrt[3]{2}$ til a . Dette gir

$$I = \int_{\sqrt[3]{2}}^a \int_2^{x^3} f(x, y) dy dx.$$

FIGUR 1. De to områdene i oppgave 1 a.

2. Her er $a < 2^{\frac{1}{3}}$ og området vi integrerer over svarer til a_2 i figur 1. Ved integrasjon først i x -retning vil x nå i motsetning til i punkt 1 gå fra a til $\sqrt[3]{y}$ mens vi har $a^3 \leq y \leq 2$. Dette gir

$$I = \int_{a^3}^2 \int_a^{\sqrt[3]{y}} f(x, y) dx dy.$$

Når vi skal integrere i y -retning gjør vi som over og bytter på grensene fra punkt 1. Da får vi

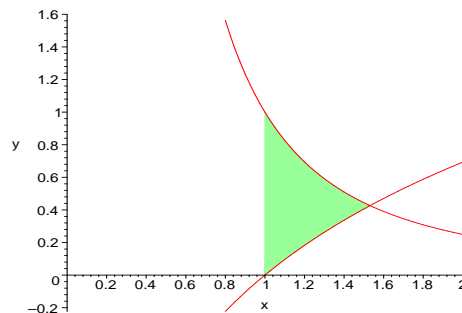
$$I = \int_a^{\sqrt[3]{2}} \int_a^2 f(x, y) dy dx.$$

- b) Når vi integrerer først i y -retning, ser vi fra figur 2 at $1 \leq x \leq b$ og at $\ln x \leq y \leq x^{-2}$. Fra dette fås

$$I = \int_1^b \int_{\ln x}^{x^{-2}} f(x, y) dy dx.$$

Før å gjøre integrasjonen først i x -retning må vi skrive om kurvene som definerer R slik at vi får dem på formen $x = f(y)$. Kurven $y = \ln x$ blir $x = e^y$ og $y = x^{-2}$ blir $x = y^{-\frac{1}{2}}$. Videre må vi dele R opp i to områder R_1 og R_2 gitt ved

R_1 : $0 \leq y \leq \ln b = b^{-2}$ og $1 \leq x \leq e^y$. Dette svarer til nedre del av det skraverte området i figur 2. Integralet blir $I_1 = \int_0^{\ln b} \int_1^{e^y} f(x, y) dx dy$.

FIGUR 2. Integrasjonsområdet i oppgave 1 b.

R_2 : $\ln b \leq y \leq 1$ og $1 \leq x \leq y^{-\frac{1}{2}}$. Dette svarer til øvre del av det skraverte området i

figur 2. Integralet blir $I_2 = \int_{\ln b}^1 \int_1^{y^{-\frac{1}{2}}} f(x, y) dx dy$.

Vi får nå svaret ved å summere integralene over disse to områdene, noe som gir

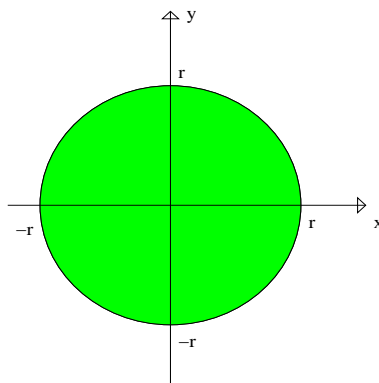
$$I = I_1 + I_2 = \int_0^{\ln b} \int_1^{e^y} f(x, y) dx dy + \int_{\ln b}^1 \int_1^{y^{-\frac{1}{2}}} f(x, y) dx dy.$$

- c) Ligningen for en sirkel med radius r og sentrum i origo er gitt ved $x^2 + y^2 = r^2$. Dersom vi løser denne ligningen med hensyn på x får vi $x = \pm \sqrt{r^2 - y^2}$, der $-r \leq y \leq r$. Ut i fra dette kan vi sette opp integralet hvor vi gjør integrasjonen i x -retning først. Det gir

$$I = \int_{-r}^r \int_{-\sqrt{r^2 - y^2}}^{\sqrt{r^2 - y^2}} f(x, y) dx dy.$$

Ved å bytte rollen til x og y i argumentet over får vi at integralet først med hensyn på y blir

$$I = \int_{-r}^r \int_{-\sqrt{r^2 - x^2}}^{\sqrt{r^2 - x^2}} f(x, y) dy dx.$$

FIGUR 3. Sirkelen i oppgave 1 c.

- d) Vi tar integralet over det ytre rektanget $R_y = \{(x, y) | -2 \leq x \leq 3, -2 \leq y \leq 2\}$ minus verdien av integralet over det indre rektanget $R_i = \{(x, y) | -1 \leq x \leq 2, -1 \leq y \leq 1\}$. Siden vi integrerer over rektangler blir integrasjonsgrensene uavhengig av integrasjonsrekkefølgen og vi får

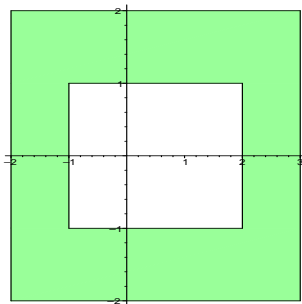
$$I_y = \int_{-2}^2 \int_{-2}^3 f(x, y) dx dy = \int_{-2}^3 \int_{-2}^2 f(x, y) dy dx$$

$$I_i = \int_{-1}^1 \int_{-1}^2 f(x, y) dx dy = \int_{-1}^2 \int_{-1}^1 f(x, y) dy dx$$

Dette gir

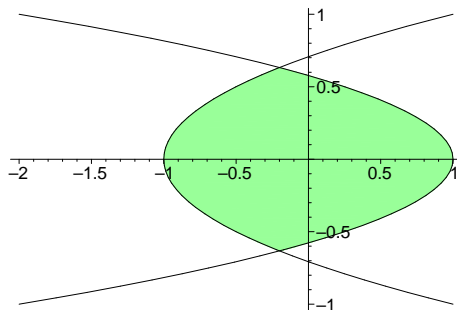
$$I = I_y - I_x.$$

Her finnes det flere muligheter. For eksempel kunne man delt det skraverte området i figur 4 opp i to horisontale og to vertikale striper og summert integralene over hver av stripene. Her er det viktig å passe på at stripene ikke overlapper slik at noen områder integreres flere ganger.

FIGUR 4. Rektanglene i oppgave 1 d.

- e) For å integrere først med hensyn på x må vi finne ut hvor de gitte kurvene krysser hverandre. Vi løser $2y^2 - 1 = 1 - 3y^2$ og får $y = \pm\sqrt{\frac{2}{5}}$. Innsatt i en av ligningene gir dette $x = 2 \cdot \frac{2}{5} - 1 = -\frac{1}{5}$ og kurvenes skjæringspunkter er $(-\frac{1}{5}, \pm\sqrt{\frac{2}{5}})$. Med dette blir

FIGUR 5. Oppgave 1 e.

integralet når vi integrerer først i x -retning gitt ved

$$\int_{-\sqrt{\frac{2}{5}}}^{\sqrt{\frac{2}{5}}} \int_{2y^2-1}^{1-3y^2} f(x, y) dx dy.$$

For å integrere først med hensyn på y blir vi nødt til å dele R opp i to områder, integrerer over hver av dem og addere svarene. For å gjøre dette må vi skrive kurvene som funksjoner av y med hensyn på x .

$$y = \pm\sqrt{\frac{1}{2}(x+1)} \quad \text{og} \quad y = \pm\sqrt{\frac{1}{3}(1-x)}.$$

Fra tidligere har vi at kurvene skjærer hverandre når $x = -\frac{1}{5}$. De to områdene vi integrerer over blir da

$$R_1: -1 \leq x \leq -\frac{1}{5} \quad \text{og} \quad \sqrt{\frac{1}{2}(x+1)} \leq y \leq \sqrt{\frac{1}{2}(x+1)}.$$

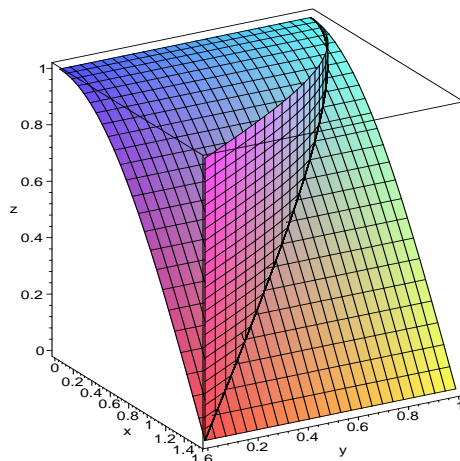
$$R_2: -\frac{1}{5} \leq x \leq 1 \quad \text{og} \quad -\sqrt{\frac{1}{3}(1-x)} \leq y \leq \sqrt{\frac{1}{3}(1-x)}.$$

Dette gir

$$I = I_1 + I_2 = \int_{-1}^{-\frac{1}{5}} \int_{-\sqrt{\frac{1}{2}(x+1)}}^{\sqrt{\frac{1}{2}(x+1)}} f(x, y) dy dx + \int_{-\frac{1}{5}}^1 \int_{-\sqrt{\frac{1}{3}(1-x)}}^{\sqrt{\frac{1}{3}(1-x)}} f(x, y) dy dx.$$

Oppgave 2.

a) Se figur 6.

FIGUR 6. Området R begrenset av S_1 og S_2 i oppgave 2.

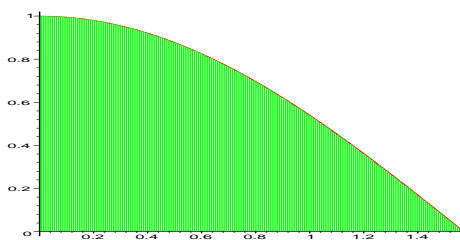
b) Volumet V_R til et område R er typisk gitt av integralet $V_R = \iiint_R dV$. Dersom z er gitt eksplisitt som en funksjon $z = z(x, y)$ av x og y reduserer dette seg til $V_R = \iint_{R'} z(x, y) dA$, der R' er projeksjonen (eller "skyggen") av R ned i xy -planet. Her er $z = \cos x$ og R' begrenset av funksjonen $y = \cos x$ og linjene $y = 0$ og $x = 0$ som vist i figur 7. Dersom vi først integrerer med hensyn på x får vi at $0 \leq y \leq 1$ og $0 \leq x \leq \arccos y$. Dette gir integralet

$$V_R = \int_0^1 \int_0^{\arccos y} \cos(x) dx dy = \int_0^1 \sin(\arccos(y)) dy.$$

Dette integralet kan løses med substitusjonen $y = \cos(\theta)$ (Husk at $\arccos(\cos(\theta)) = \theta$). Differensialet er $dy = -\sin(\theta) d\theta$. Den nedre integrasjonsgrensen $y = 0$ svarer til $\theta = \frac{\pi}{2}$ og den øvre grensen $y = 1$ svarer til $\theta = 0$. Vi får

$$V_R = \int_{\frac{\pi}{2}}^0 \sin(\theta)(-\sin(\theta) d\theta) = \int_0^{\frac{\pi}{2}} \sin^2(\theta) d\theta = \frac{\pi}{4}.$$

Vi prøver også å bytte integrasjonsrekkefølge. Fra figur 7 ser vi at dette gir integralet

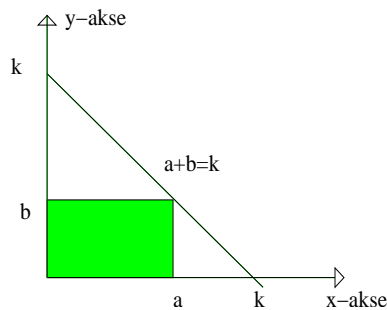
FIGUR 7. Skyggen av R ned i xy -planet.

$$V_R = \int_0^{\frac{\pi}{2}} \int_0^{\cos(x)} \cos(x) dy dx = \int_0^{\frac{\pi}{2}} \cos(x) \int_0^{\cos(x)} dy dx.$$

Det indre integralet er $\int_0^{\cos(x)} dy = \cos(x)$ og vi får

$$V_R = \int_0^{\frac{\pi}{2}} \cos^2(x) dx = \frac{\pi}{4}.$$

Oppgave 3. La funksjonen $f(a, b) = \iint_R (x + 2y) dA = \int_0^a \int_0^b (x + 2y) dy dx$. Den skal minimeres med hensyn på betingelsen $g(a, b) = a + b - k = 0$. I figur 8 ser vi integrasjonsområdet. Linjen $a + b = k$ er tegnet inn for å indikere hvor det øverste høyre hjørnet av rektangelet kan være for at kravet $g(a, b) = 0$ skal være oppfylt. Vi finner $f(a, b)$ ved å evaluere integralet.

FIGUR 8. Integrasjonsområdet R i oppgave 3.

$$\begin{aligned} f(a, b) &= \int_0^a \int_0^b (x + 2y) dy dx = \int_0^a [xy + y^2]_0^b dx \\ &= \int_0^a (bx + b^2) dx = [\frac{1}{2}bx^2 + b^2x]_0^a = \frac{1}{2}ba^2 + b^2a. \end{aligned}$$

Vi skal bruke Lagrangemetoden med en bibetingelse.

$$\nabla f(a, b) = \lambda \nabla g(a, b), \quad g(a, b) = 0.$$

Fra dette får vi følgende system av ligninger

$$ba + b^2 = \lambda, \quad \frac{1}{2}a^2 + 2ab = \lambda, \quad \text{og} \quad a + b = k.$$

Vi får $ba + b^2 = \frac{1}{2}a^2 + 2ab$. Litt manipulasjon gir

$$b^2 - ab - \frac{1}{2}a^2 = 0.$$

Vi bruker nå kravet $g(a, b) = 0$ og setter $a = k - b$ inn i ligningen over. Dette gir en andregradsligning

$$b^2 - (k - b)b - \frac{1}{2}(k - b)^2 = b^2 - k^2 \frac{1}{3} = 0$$

med løsning $b = \pm k \frac{\sqrt{3}}{3}$. Nå hadde vi et krav om at $b > 0$ og vi sitter igjen med den positive løsningen. Vi får altså at $a = k(1 - \frac{\sqrt{3}}{3})$ og $b = k \frac{\sqrt{3}}{3}$.

Den maksimale verdien er

$$f(k(1 - \frac{\sqrt{3}}{3}), k \frac{\sqrt{3}}{3}) = \frac{k^3}{3\sqrt{3}}.$$

Oppgave 4. For en enhetsvektor $\mathbf{u}$ er den retningsderiverte i $\mathbf{u}$ -retning til funksjonen $g(x, y, z)$ i punktet P_0 gitt ved $D_{\mathbf{u}}g(P_0) = \nabla g(P_0) \cdot \mathbf{u} = |\nabla g(P_0)| \cos(\theta)$, der θ er vinkelen mellom $\nabla g(P_0)$ og $\mathbf{u}$. Den retningsderiverte oppnår sin maksimale verdi $|\nabla g(P_0)|$ når $\mathbf{u}$ og $\nabla g(P_0)$ er parallelle.

- a) La nå $P = (-1, 1, 1)$, $Q = (1, 2, 3)$ og $R = (-1, -3, -2)$. Fra oppgaveteksten har vi at den maksimale retningsderiverte til $g(x, y, z)$ i punktet P er lik 6 og dermed vet vi at $|\nabla g(P)| = 6$. Videre opplyses det at dette oppnås i retning mot punktet Q . Enhetsvektoren i denne retningen er $\mathbf{u} = \frac{\overrightarrow{PQ}}{|\overrightarrow{PQ}|}$. Vi har

$$\overrightarrow{PQ} = \langle 1 - (-1), 2 - 1, 3 - 1 \rangle = \langle 2, 1, 2 \rangle.$$

Dette gir $|\overrightarrow{PQ}| = \sqrt{2^2 + 1^2 + 2^2} = \sqrt{9} = 3$, og vi finner

$$\mathbf{u} = \frac{1}{3} \langle 2, 1, 2 \rangle.$$

Med dette skal vi nå finne den retningsderiverte i P i retning mot punktet R . Vi begynner med å finne enhetsvektoren $\mathbf{v} = \frac{\overrightarrow{PR}}{|\overrightarrow{PR}|}$. Vi har

$$\overrightarrow{PR} = \langle -1 - (-1), -3 - 1, -2 - 1 \rangle = \langle 0, -4, -3 \rangle.$$

Dette gir $|\overrightarrow{PR}| = \sqrt{0^2 + (-4)^2 + (-3)^2} = \sqrt{25} = 5$, og vi finner

$$\mathbf{v} = -\frac{1}{5}\langle 0, 4, 3 \rangle.$$

Til slutt får vi

$$\begin{aligned} D_{\mathbf{v}}g(P) &= \nabla g(P) \cdot \mathbf{v} = 6\mathbf{u} \cdot \mathbf{v} \\ &= -\frac{2}{3}(0 + 4 + 6) = -4. \end{aligned}$$

b) Tangentplanet til $f(x, y)$ i punktet $P = (1, -1)$ er gitt ved

$$\frac{\partial f}{\partial x}(P)(x - 1) + \frac{\partial f}{\partial y}(P)(y + 1) = z - f(P).$$

Den retningsderiverte er gitt ved $D_{\mathbf{j}}f(P) = \nabla f(P) \cdot \mathbf{j} = \frac{\partial f}{\partial y}(P)$. I ligningen for tangentplanet til $z = f(x, y)$ i punktet $(1, -1, \frac{3}{2})$ er koeffisienten foran y lik 0. Følgelig er $\frac{\partial f}{\partial y}(P) = 0$ og vi får $D_{\mathbf{j}}f(P) = 0$.

Vi skriver om ligningen for det gitte tangentplanet på normalform. Dette gir

$$-2x + 0y = z - \frac{7}{2}$$

Fra normalformen over kan vi nå finne $\nabla f(P) = \langle \frac{\partial f}{\partial x}(P), \frac{\partial f}{\partial y}(P) \rangle = \langle -2, 0 \rangle$. La $\mathbf{u} = \langle \frac{1}{2}, c \rangle$, der c er en vilkårlig konstant. Vi ser at $D_{\mathbf{u}}f(P) = \nabla f(P) \cdot \mathbf{u} = -2 \cdot \frac{1}{2} + 0 \cdot c = -1$ uansett hva c er. For at $\mathbf{u}$ skal være en enhetsvektor bestemmes c slik at $|\mathbf{u}|^2 = (\frac{1}{2})^2 + c^2 = 1$. Dette gir $c = \pm \frac{1}{2}\sqrt{3}$. De ønskede enhetsvektorene blir $\mathbf{u} = \langle \frac{1}{2}, \pm \frac{1}{2}\sqrt{3} \rangle$.

Oppgave 5.

a) Vi definerer $g(x, y) = 5x^2 - 6xy + 5y^2 - 4\sqrt{2}(x + y)$ og bruker Lagrangemetoden å finne maksimums- og minimumspunktene til $f(x, y) = xy$ med bibetingelse $g(x, y) = 0$. Vi får

$$\nabla f(x, y) = \lambda \nabla g(x, y), \quad g(x, y) = 0.$$

Dette gir følgende system av ligninger

$$\begin{array}{ll} I & y = \lambda(10x - 6y - 4\sqrt{2}) \\ II & x = \lambda(10y - 6x - 4\sqrt{2}) \\ III & 5x^2 - 6xy + 5y^2 - 4\sqrt{2}(x + y) = 0 \end{array}$$

For å fjerne konstantleddene subtraherer vi ligning II fra ligning I:

$$\begin{aligned} y - x &= \lambda(10x - 6y - 4\sqrt{2}) - \lambda(10y - 6x - 4\sqrt{2}) \\ &= 16\lambda x - 16\lambda y = -16\lambda(y - x). \end{aligned}$$

Nå står termen $y - x$ på begge sider av ligningen, så vi flytter over. Dette gir

$$(1 + 16\lambda)(y - x) = 0.$$

Dette gir oss to tilfeller: 1. $1 + 16\lambda = 0$ eller 2. $y = x$.

1. $1 + 16\lambda = 0$ det vil si $\lambda = -\frac{1}{16}$. Dette setter vi for eksempel inn i ligning II og får $x = -\frac{1}{16}(10y - 6x - 4\sqrt{2})$. Dette gir

$$x + y = \frac{2}{5}\sqrt{2}.$$

Det ville gitt den samme ligningen om vi satte $\lambda = -\frac{1}{16}$ inn i ligning I. Den siste ligningen gir $y = \frac{2}{5}\sqrt{2} - x$. Altså

$$y^2 = x^2 - 2 \cdot \frac{2}{5}\sqrt{2}x + \frac{4}{25} \cdot 2 = x^2 - \frac{4}{5}\sqrt{2}x + \frac{8}{25}$$

$$4\sqrt{2}(x+y) = 4\sqrt{2}\left(\frac{2}{5}\sqrt{2}\right) = \frac{16}{5}.$$

Innsatt i ligning III fås

$$0 = 5x^2 - 6\left(\frac{2}{5}\sqrt{2}x - x^2\right) + 5\left(x^2 - \frac{4}{5}\sqrt{2}x + \frac{8}{25}\right) - \frac{16}{5}$$

$$= 16x^2 - \frac{32}{5}\sqrt{2}x - \frac{8}{5}.$$

Løser andregradsligningen og får

$$x = \frac{\sqrt{2}}{2} \quad \text{eller} \quad x = \frac{-\sqrt{2}}{10}.$$

Innsatt i uttrykket for y gir dette to punkter $P_1 = \left(\frac{\sqrt{2}}{2}, \frac{-\sqrt{2}}{10}\right)$ og $P_2 = \left(\frac{-\sqrt{2}}{10}, \frac{\sqrt{2}}{2}\right)$.

2. Vi setter $x = y$ inn i ligning III

$$0 = 5x^2 - 6x^2 + 5x^2 - 4\sqrt{2} \cdot 2x = 4x(x - 2\sqrt{2}).$$

Her er $x = 0$ eller $x = 2\sqrt{2}$ med tilhørende punkter $P_3 = (0, 0)$ og $P_4 = (2\sqrt{2}, 2\sqrt{2})$. Til slutt må vi sjekke hvilke av de fire punktene vi har funnet som gir maksimum og minimum.

$f(P_1) = f(P_2) = -\frac{1}{10}$ og gir minimum.

$f(P_3) = 0$ er hverken maksimums eller minimumspunkt.

$f(P_4) = 8$ gir maksimum.

Den observante leser kunne ha lagt merke til at $g(x, y) = 0$ definerer en ellipse som er dreiet i forhold til x og y -aksen på en slik måte at den lange halvaksen ligger på linjen $x = y$. Denne dreiningen gir kryssleddet $(-6xy)$ i $g(x, y)$. Videre er ikke sentrum i origo, men forskjøvet slik at ytterpunktene på de store halvaksene ligger i henholdsvis $(0, 0)$ og $(2\sqrt{2}, 2\sqrt{2})$. Denne forskyvningen gir førstegradsleddet $-4\sqrt{2}(x+y)$ i $g(x, y)$. For å være mer presis: vi innfører nye koordinater u og v slik at $x = \frac{1}{\sqrt{2}}(u-v)$ og $y = \frac{1}{\sqrt{2}}(u+v)$. Dette representerer et koordinatsystem som er dreiet $\frac{\pi}{4}$ radianer mot klokken i forhold til xy koordinatene. Nå er (*) ekvivalent med $(u-2)^2 + 4v = 4$ og funksjonen $z = f(x, y)$ er $z = \frac{1}{2}(u^2 - v^2)$.

- b) Her kan vi sette oss ned og regne i vei, men med et lite øyeblikks ettertanke ser vi at funksjonen $F(x, y, z) = f(x, y)e^z$, der $f(x, y) = xy$ er funksjonen fra punkt a. Videre vet vi at faktoren e^z er positiv og stigende. Denne faktoren vil derfor bare forsterke eventuelle ekstremalpunkter, og vi får maks punkt $(2\sqrt{2}, 2\sqrt{2}, 12)$ med maksimalverdi $F(2\sqrt{2}, 2\sqrt{2}, 12) = 8e^{12}$. Minimalpunktene er $\left(\frac{\sqrt{2}}{2}, \frac{-\sqrt{2}}{10}, 12\right)$ og $\left(\frac{-\sqrt{2}}{10}, \frac{\sqrt{2}}{2}, 12\right)$ med minimalverdi $F\left(\frac{\sqrt{2}}{2}, \frac{-\sqrt{2}}{10}, 12\right) = F\left(\frac{-\sqrt{2}}{10}, \frac{\sqrt{2}}{2}, 12\right) = -\frac{e^{12}}{10}$.

Oppgave 6. Først regner vi ut størrelser det vil bli bruk for underveis i oppgaven.

$$\nabla F(x, y, z) = \langle yz, xz, xy \rangle \quad \text{og} \quad \nabla G(x, y, z) = k \left\langle \frac{yz^2}{2\sqrt{xy}}, \frac{xz^2}{2\sqrt{xy}}, 2\sqrt{xyz} \right\rangle$$

Vi vil også trenge kryssproduktet $\nabla F(x, y, z) \times \nabla G(x, y, z)$. Det er gitt ved

$$\nabla F(x, y, z) \times \nabla G(x, y, z) = k \begin{vmatrix} \mathbf{i} & \mathbf{j} & \mathbf{k} \\ yz & xz & xy \\ \frac{yz^2}{2\sqrt{xy}} & \frac{xz^2}{2\sqrt{xy}} & 2\sqrt{xyz} \end{vmatrix}$$

Vi ekspanderer dette uttrykket og får

$$\begin{aligned}\nabla F(x, y, z) \times \nabla G(x, y, z) &= k\mathbf{i}(2\sqrt{xy}xz^2 - \frac{x^2yz^2}{2\sqrt{xy}}) + k\mathbf{j}(\frac{xy^2z^2}{2\sqrt{xy}} - 2\sqrt{xy}yz^2) + k\mathbf{k}(\frac{xyz^3}{2\sqrt{xy}} - \frac{xyz^3}{2\sqrt{xy}}) \\ &= k\mathbf{i}\frac{4x^2yz^2 - x^2yz^2}{2\sqrt{xy}} + k\mathbf{j}\frac{xy^2z^2 - 4xy^2z^2}{2\sqrt{xy}} \\ &= \frac{3}{2}k\sqrt{xy}z^2(\mathbf{i} - \mathbf{j}) = \frac{3}{2}G(x, y, z)\langle x, -y, 0 \rangle\end{aligned}$$

Når $G(x, y, z)$ er konstant gir dette tangentvektorer til hyperbler gitt av $xy = \gamma$, der γ er en konstant. Dette kommer til nytte i punkt b).

a) Vi ønsker at $\mathbf{v}$ skal gi $D_{\mathbf{v}}F(P_0) = 0$ og $D_{\mathbf{v}}G(P_0) = 0$. Altså

$$0 = D_{\mathbf{v}}F(P_0) = \nabla F(P_0) \cdot \mathbf{v} \quad \text{dvs.} \quad \mathbf{v} \perp \nabla F(P_0)$$

$$0 = D_{\mathbf{v}}G(P_0) = \nabla G(P_0) \cdot \mathbf{v} \quad \text{dvs.} \quad \mathbf{v} \perp \nabla G(P_0)$$

En slik vektor finner vi som kryssproduktet $\nabla F(x, y, z) \times \nabla G(x, y, z)$ som vi fant i innledning til denne oppgaven. Det vil si at $\mathbf{v}$ er en vektor med lengde 1 som er parallell med $\nabla F(P_0) \times \nabla G(P_0) = 57,6k\langle 9, -16, 0 \rangle$. Dette gir $\mathbf{v} = \pm \frac{1}{\sqrt{337}}\langle 9, -16, 0 \rangle$.

b) I uttrykket for $\nabla F(x, y, z) \times \nabla G(x, y, z)$ ser vi at koeffisienten foran $\mathbf{k}$ er 0. Det betyr at vi ikke kan endre z dersom vi ønsker å holde verdien av $F(x, y, z)$ og $G(x, y, z)$ konstant lik verdien i P_0 når vi beveger oss bort fra P_0 . Nå krever vi at $F(x, y, z) = xyz = F(P_0)$, men siden z ikke kan endre seg må produktet xy holdes konstant lik verdien i P_0 , det vil si $xy = 9 \cdot 16 = 144$. Merk at vi ville fått tilsvarende resultat om vi hadde gjort samme resonnement for $G(x, y, z) = k\sqrt{xy}z^2$ ettersom vi også her måtte kreve at z måtte holdes fiksert og at $\sqrt{xy}$ dermed må være konstant.

Vi har altså at $P_1 = (x, y, 3,2)$ og $|\overrightarrow{P_0P_1}|^2 = 25$ som er ekvivalent med

$$(*) \quad (x - 9)^2 + (y - 16)^2 = 5^2.$$

Her kunne vi nå brukt $xy = 144$ og satt inn i ligningen over. Det ville gitt oss en fjerdegradsligning i x . En slik ligning er på ingen måte uløselig, men vi ser først at $x = 12$ og $y = 12$ gir en løsning fordi kravet $xy = 144$ da er oppfylt. Altså er $P_1 = (12, 12, 3,2)$ en løsning. De andre heltallsløsningene av (*) tilfredstiller ikke $xy = 144$.

Som nevnt kunne vi brukt $xy = 144$ og satt dette inn i (*). Dette gir, med $y = \frac{144}{x}$

$$(x - 9)^2 + (y - 16)^2 = 5^2$$

$$(x - 9)^2 + \left(\frac{144}{x} - 16\right)^2 = 5^2$$

$$x^2 - 18x + 81 + \frac{144^2}{x^2} - 2\frac{144 \cdot 16}{x} + 16^2 = 25$$

vi multipliserer med x^2 og får

$$(**) \quad x^4 - 18x^3 + 312x^2 - 4608x + 20736 = 0.$$

Fra over har vi at $x = 12$ er en løsning av (**). Vi kan dermed dividere polynomet i (**) med $x - 12$ og få et tredjegradspolynom. Dette kan gjøres for hånd, men det går raskere med Maple. Svaret blir

$$x^3 - 6x^2 + 240x - 1728 = 0$$

I følge Maple har denne ligningen bare en reell rot. Den er gitt ved $x \approx 6,99699$. Dette gir $y \approx 20,58028$. Vi konkluderer med at punktet $(6,99699, 20,58028, 3,2)$ også gir en løsning.